

Dopisi.

Iz Zagreba 30. okt. A. K. — V nedeljo 26. t. m. je slavilo pevsko društvo „kolo“ svoj početek. Ob 11. uri je bila slovesna peta maša v cerkvi milosrčnih bratov, potem pa glavna skupščina v dvorani streljački. Predsednik gosp. Zlatarović je razložil v lepem govoru namen družbe in je tudi povedal, koliko se je treba bilo boriti, preden se je dalo ustanoviti narodno društvo. Potem so se volili častni člani iz vseh slovanskih narodov. Izmed Slovincov so bili izvoljeni gg. Davorin Jenko in dr. Gustav Ipavic, potem pa dr. Radoslav Razlag, ki je prišel pozdravljat društvo v imenu Slovincov. Ob sedmih zvečer se je začela beseda. Zapela se je najprej slovenska „Naprej“, ktera se je morala ponoviti. Namesto Livadićeve-Črnogorski sin“ so zapeli nekteri gospodje pevci Jenkovo „Strunam“, ki se je tudi prikupila. Po besedi se je mladež zasukala v ples. Nekteri gospodje pravniki so razveseljevali še dolgo čez polnoč zbrano občinstvo v dvorani, ki je bila za okrepcanje pripravljena, z vbranim čveteroglasnim petjem hrvaških in slovenskih pesem. Izmed slovenskih so se slišale: „Savica“, „Otok bleški“, „Kje so moje rožice“, „Ljubica moja“, „Pridi Gorevec“, „Naprej“ in še nekatere. Štirinajst pozdravov je prišlo društvu iz raznih slovanskih krajev, največ iz Česke. Karlovec je poslal deputacijo. Ostala bo svečanost deležnikom v blagem spominu. — Gledišče bomo odprli 10. novembra v domačem jeziku.

Iz Maribora 2. listopada. Zadnja beseda v tukajšni čitavnici je bila resnobnega značaja. Razun pri naših besedah navadnega petja je posebno zanimival govor o življenju in slovstvenem delovanju Slomšekovem, v katerem smo čuli velevažne črtice. Ni nas volja govora prečastitega gosp. špirituala le površnje ponavljati, ker zavolj občne zanimivosti želimo in za gotovo pričakujemo, da se celi govor dá natisniti. Jedno vendar ne moremo zamolčati in sicer, ker je tista reč zdaj z nova na dnevnem redu, iz srca želimo, da bi se na prid slovenskega naroda zvršila. Da bi se namreč slovensko slovstvo najhitreje in najbolje povzdignilo, so že rajniki, kakor smo iz životopisa zvedili, prosili za dovoljenje slovenske matice. Kar se je takrat odreklo, bo se gotovo ob dôbi ravnopravnosti dovolilo. Slovinci! podajmo si tedaj roke in izvedimo uni imenitni nasvêt našega cenitega pisatelja Cegnarja in postavimo s tem, da se vsaj po Slomšekovi smrti njih vroča želja izvede, umrlemu zaslužen spomenik! — Prihodnja beseda bode v nedeljo 9. listopada in se začne ko navadno ob 6. uri zvečer.

Od rogačke Slatine 28. okt. Urno, kaj je novega? Domočih novic družih ni, ko da se vse glasovitega razbojnika Patkota boji, kateri je pred po Ogerskem ropal, pred kratkem pa v Podravini in celó v Lotomerskih goricah. Toda, kakor se trdi, menda druga drhal v njegovem imenu greši. Morebiti pa je tudi on sam zraven, ker mu na Ogerskem za kožo gré, in toraj zavetja išče. Patko je neki pred bil feldbebel pri Belgier-polku, ter je že tamkaj burke uganjal. — Gledé slovenstva zaslužujejo posebno uspomeno iz „Izvešče školskega odbora“, kakor so ga „Narodne Novine“ iz Zagreba prinesle, te-le črtice za nas: „Poslie dugoga viečanja složi se odbor u tom, da se knjige, koje su dosad rabljene, dotle zadrže, dok boljih ne dobijemo; nu da svaki put imade dotični učitelj pogreške, u knjigi se nalazeče, učenicima u školi izpraviti.“ Na pitanje potaknuto: čemu se imade odbor nadati od visoke vlade gledé pregledanja školskih knjigah? zaključeno je, umoliti visoku vladu, neka naše školske knjige nešalje više u Prag i u Beč na kritiziranje. Školski bo se odbor uvjerio, da su knjige vrativše se iz Beča ili Praga poslie pregledanja imale više pogriesakah, nego što su imale prije revizije. A nije ni mogoče, da nam tudjini narav našega jezika bolje znadu nego mi.“ — Ni li tudi pri Slovincih taka?

So li naše šolske bukve brez pogreškov? — Oh! le preveč jih je. *)

Iz Gorice. (Oznanilo in povabilo). 26. sept. t. l. št. 2192/P. je potrdilo c. kr. namestništvo v Trstu pravila (štature) slovenskega društva za branje in pošteno razveseljevanje v Gorici, kteremu je ime „Slovenska čitavnica“. Podpisani začasni odbor, ki je prevzel nalogo, oskrbeti, česar je treba za napravo in začetek imenovanega društva, je spolnil svojo dolžnost s tem, da je najel spodobno stanovališče in sicer prostore nekdanjega kazina v hiši gosp. Anton žl. Stabile-na (v 1. nadstropji, odzad) na Travniku, zraven kavarnice „pri Evropi“, da je naročil čedno število slovenskih, hrvaških, srbskih, českkih, laških in nemških časopisov, sploh, da je preskrbel, česar terjajo društvne pravila.

Slovenska čitavnica v Gorici je tedaj za dobro in za trdno postavno ustanovljena in se pridružuje sestram svojim, čitavnicam: tržaški, ljubljanski, mariborski, celjski, tominski. Odprla se bo prve dni novembra t. l. V tem, ko se daja to slovenskim domoljubom po Goriškem na znanje, šteje si podpisani odbor v čast, da se mu je zaželjena priložnost ponudila, vabiti vse prave prijatle slovenstva, posebno pa Slovence in Slovane po rodu, v omenjeno društvo, ki je živa živa potreba naših dni. — Slovinci! časi so se spremenili; tega ne bo nihče tajil. Naš mili slovenski jezik, ki je bil do sedaj — kakor se je mislilo — le za kmeta dober in pripraven, zadobiva od dne do dne veči veljavo tudi pri gospôdi, vpeljuje se že v viši šole in kancelije. Nikar mu tedaj mi, ki nas je slovenska mati na slovenski zemlji rodila, ne kratimo časti, ktero mu Cesar sami skazujejo, ktero mu je postava že davno privoščila. Spoštujmo svojo narodnost vselej in povsod, očitno in djansko; sosebno pa učimo se materni jezik čisto in gladko govoriti in pisati, kar bomo s pridnim branjem slovenskih časnikov in bukev, z govornimi vajami in enacimi primernimi sredstvi, ki nam jih bo slovensko društvo ponujalo, gotovo dosegli. Končni in poglobitni namen našega društva je: Narodna omika! Čitavnica bo nekako narodno ognjišče, od kodar se bo po naravni in postavni poti širila dušna gorkota, blaga gorkota slovenskonarodne vednosti in zavednosti, po hribih in dolinah slovenskih ob Soči in Ipavi. — Sicer pa vse za Vero, Cesarja in Domovino!

V Gorici mesca oktobra 1862.

Zčasni odbor:

Andr. Winkler, (c. k. uradn. in dež. odbornik) predsednik.

Viktor Milharčić, (c. k. uradnik) podpredsednik.

Andrej Jeglič, (deželni računar) tajnik.

Jože Furlani, (duhovnik) denarničar.

Ferd. Zörer, (c. k. sodniški svetovavec) odbornik.

Anton Toman, (c. k. učitelj) odbornik.

Andr. Marušić, (učitelj vérstva na c. k. gimn.) odbornik.

Iz Čepovana v goriškem okraji 21. okt. — Dva Tomince sta potovaia v ipavske okolice, ter na prodaj nesla vsak svojo krošnjo raznega semena, kakor: korenja, salate pa regrata. Šla sta po Trnovskem gojzdu in ko ravno v Naglovec prideta (Naglovec je neki homec blizo Mrzavca), se vsedeta ter se pogovarjata to in uno. Naposled se spreta zavoljo svojih semen, ki sta jih po krošnjah pometala, da ne vesta, čigava je ta in pa una vrečica ter kričita: „Ta je mąja, ta je tąja.“ **) Celó s kolmí se bijeta. Zadnjič vendar se zopet sprijaznita, da kot najljubeznjivíša prijatla dospeta v ipavsko dolino. To smešno prigodbo zapišem le

*) O tem se ne slagamo s častitim gosp. dopisnikom popolnoma, kajti ne moremo misliti, da bi revizorji delali novih pogreškov v knjige, vrivajo se le, ker je popravljanje v tiskarnicah nečimerno. Al to tudi je naša misel, da naj se pri tisku naših domačih knjig pustí zaslužek našim domačim tiskarjem in ne vleče na Dunaj, kar na Dunaj ne gré.

Vred.

**) „Ta je mąja, ta je tąja“ govori prosto ljudstvo, mesto: „Ta je moja, ta je tvoja.“

Pis.

zato, da svet vidi, da se naši ljudje spet brž sprijaznijo, če se tudi skavsajo. — Letina je bila pri nas prav dobra brez razločka, da že zdavno take ni bilo, Bogu hvala! — Danes je pri nas tako močno deževalo in potem sodrilo, da je zdaj jako mrzlo.

Iz Krasa. Ravnokar smo prejeli zadnji zvezek gosp. Kafolovih „Večnih resnic“. Slavnoznan gosp. pisatelj je sopeset dokazal, da v bogoslovni učenosti vrlo krepko napreduje. Temeljnost njegovih dokazov pač ne spodmakne noben še tako sofisticen ostroúm. Skoz kosti gré človeku njegova beseda. In kar se jezika tiče, je gosp. Kofol eden tistih govornikov, čigar beseda je prav domača in razumljiva. Ta zvezek ima gledé na predmete in njegove razdeljenja še to prednost, da je mnogo pripraviši za porabo pri nedeljskih ogovorih, ker vsak del njegovega ogovora je kratka pridgica. — Na koncu knjige priobčuje knjigar Sohar v Gorici, da pride v začetku prihodnjega leta v njegovi založbi že imenovani „Don Quixote“ na svitlo. Prestavil ga je France Zakrajšek. Ker gosp. pisatelja po njegovih prelepih spisih že davno poznamo, nam je to oznanilo kaj drago. Na mladini prihodnost naša stoji. In ravno na Goriškem se šolska mladina gledé narodnosti tako moško obnaša, da človeku srce veselja zaigra, ko le sliši nje pomenke o povzdigi narodne književnosti in izobraževanja našega naroda. Zatoraj se nadjamo, da bodo naši gosp. bogoslovci posnemaje lepe izgledé svojih prednikov letos to v svet poslali, kar smo že lani pričakovali.

Iz Kanalske doline. — Veliko let je že preteklo, drage „Novice“, kar niste nič iz naših krajev slišale, ker naši ljudje, rekel bi, še skoraj ne vedó, kako slovenščina po svetu napreduje. In nobenega ni, da bi jim to naznanil. Treba bi nam bilo tedaj misijonarjev za slovenščino, kakor v srednji Afriki za pravo vero. Imamo sicer nektere duhovnike, ki se za našo reč res pridno poganjajo, pa le malo jih je, in zato se bojé nemškutarjem odkritosrčno v zobe povedati, kar jim gré. Drugi bi se radi dela poprijeli, pa se jim gabi slovnice učiti. Najžalostnejša pa je ta, da v vradnijah slovenščina nikakor ne vživa svojih pravic. — Letina je bila precej dobra. Belo žito je bilo, posebno po hribih, tako lepo, da še stari možje takega ne pomnijo. Sadja so tudi veliko iz naše doline izpeljali; jabelka sicer nobenega, pa toliko več hrušek vsake baže. Vse naše goričice so lepo s trtami obraščene, ktere so nam sode z vincom — letos proti navadi sladkim „cebedinom“ — precej obilno napolnile. Tudi čbelic imamo veliko pri nas, ki so nam letos veliko medú napravile, ker so imele na kostanjevim cvetju in na ajdi obilno pašo. Pa marsikteri se pritožuje, da njegove panje „roparce“ nadlegujejo. Prosimo tedaj, da bi nam povedali Vi, kako bi jim mogli v okom priti. Hvaležni Vam bomo! A. M. k-vič.

Iz tuhinske doline 1. listopada. † — V sredi preteklega mesca kozoprška so mogli pri kamniški gosposki tisti, ki niso vseh davkov do vseh Svetih že takrat odrajtali, še povrh 70 kraje. plačati. Treba bi bilo, da bi se šploh in očitno na znanje dalo, zakaj se je mogel ta duar odrajtati, da se v okom pride vsem krivim mislim in šuntarijam, kterih se o takih zadevah nikjer ne manjka. Dnarstvene in davkarske reči niso več skrivnostne reči, ampak na dan se stavijo, kakor vidimo to v državnem zboru in v deželnih zborih. — Ali se tudi po družih krajih cigani tako pogostoma v trumah po 6 do 10 oseb klatijo, kakor pri nas? Eni, se sliši, imajo pravice, za poberanje cunj, pa jih ne pobirajo, ampak le beračijo ali pa kradejo. Če taka drhal v samotno hišo pride, ljudi oplaší, da ji morajo dati, kar terjajo. Dokler so žandarji okoli hodili, jih je bilo malokdaj viditi; zdaj pa imajo cigani popolnoma prostost. Take potepuhe bi mogla gosposka prijeti in v dplavnišnico zapreti. Če duhovni resnično revnim, domačim ljudem ne smejo listov za beračenje dajati, kako da bi cigani imeli pravico beračiti in ljudi nadlegovati?

S Pivke 31. okt. H. — Prav je neki dopisovavec iz Vipave omenil modro začetih poprav na cesti čez Rebernico. Ondi je bilo že davno spoznano, da je treba vso cesto predelati; zakaj za živino, za blago in za ljudi je velika nevarnost pozimski čas, kadar je ledeno, pa tudi o poletji, kadar je vse preveč suho. Načrti in nasveti so se delali; pa preveliki stroški — čez 30.000 gold. so bili naštelí — so delo odkladati ukazovali, če bi se bilo vse imelo ob enem izvršiti. Zdaj pa se bo delo polagoma izpeljalo z navadnim popravami vsacega leta vred, tako da se bodo stroški le sčasoma in malo po malo izplačevali, poprave pa vendar ne na dolgo potegovale. Enake poprave se delajo tudi na tržaški cesti med Postojno in Razdrtim. Tukaj se v mnogih letih ni nič posebnega zgodilo, dasiravno je cesta celó nerodno izpeljana; vsak griček in vsako dolinico poišče, samo da živina več trpi, in da burja o zimi in snegu lože dela velike zamete. Zdaj pa se grički in dolinice odpravljajo z odkopi in nasipi, in krvine in kljuge se ravnaajo z novimi nadelki. Hvala za to gré gosp. Pilcu (ne Bilcu — gospod je rojen Poljak iz Tarnovega), ki je zdaj vodja stavbnega vreda v Postojni, pa tudi višemu vredu, ki take početke dopušča in potrduje.

Iz Iga poleg Ljubljane 24. okt. Naj zvedó tudi naše „Novice“ nekoliko o naših jesenskih pridelkih. Pridelali smo, hvala Bogu! še precej vsake reči. Posebno se je ajda letos dobro obnesla; namlati se je tudi dokaj več ko druge leta. Tudi zelja, korenja itd. je obilno. Dosti več dela imajo tudi terice letos ko druge leta. Vse pa smo spravljali v najlepšem vremenu in tudi ozimino posejali. — Mesec dni imamo tudi pošto; radujemo se te priložne naprave, ker zdaj naše reči in časopise redno prejemamo. O svojem času kaj drugega. Z Bogom!

Fr. Pavlič, župan.

Iz Ljubljane. Njih ekscelencija novi c. kr. deželni poglavar kranjski baron Schloissnigg, ki so v četrtek prevzeli vodstvo naše deželne vlade, sprejemajo sedaj poklone različnih uradnij, družb itd.

— Ljubljanska zdravniška družba se hoče raztegniti v družbo za celo deželo. Če le ne bo preveč težav z razpošiljanjem časnikov po deželi, kar je poglavitna korist, ki jo družbeniki od društva imajo?

— Kakor se je pred 14 leti ruski prof. Gregorovič več časa mudil v ces. knjigarnici naši, tako je tudi unidan naslednik njegov gosp. prof. Petrovski, ki učí slovanske jezike na učilišču v Kazanu, več dni se mudil tukaj in mnogo zanimivih slovanskih knjig našel v knjigarnici, tako, da jo prvo za pražko stavi med knjigarnicami avstrijskih kronovin. Ponosno smo sprejeli tako hvalo iz ust kompetentnega moža, ki je le to obžaloval, da knjigarnica naša nima vseh slovanskih knjig in časnikov, ki so poslednje leta na svetlo prišle, in ki jih vsak išče ravno tukaj. V knjigi, ki jo je učeni gosp. profesor že pred več časom na svitlo dal pod naslovom: „Oglaski o poezii slovanski“, se nahaja tudi prevod treh Prešernovih pesem.

— „Pobérkov“ iz stokrat imenovanih časnikov tudi danes nimamo nič, ker njih dopisniki nekako mirujejo.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

V državnem zboru se je pretekli teden godilo sledeče: Zbornica gospôska je dognala nektere stareje reči, ki so že večkrat iz spodnje hiše potovale v zgornjo; sicer je sklenila še, od ministerstva zahtevati, da osnuje postavo za vredbo hišnega davka in jo še temu zboru predloži; za pravilo pri osnovanju te postave naj veljá to, da povsod, kjer se davek od gostaščine odrajtuje, naj bojo čisto nove hiše skozi 15 let, prezidane ali dozidane pa 10 let davka proste. — V zbornici poslancov so se pretekli teden posvetovale bankne zadeve; večkrat je pri teh pomenkih hudo zavrelo; pri §. 10 se je zgodilo celó,